

Seat No. : _____

MO-117

March-2019

B.R.S. (R.F.M.) , Sem.-VI

Elective-8 : Human Resource Development

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (અ) માનવ સંસાધન સંચાલનના લક્ષણો વિગતે સમજાવો. 14
અથવા
માનવ સંસાધન સંચાલનનું કાર્યક્ષેત્ર સવિસ્તાર સમજાવો.
- (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો : (ગમે તે ચાર) 4
(1) માનવ સંસાધન એટલે શું ?
(2) H.R.D. અને H.R.M.ની સ્પષ્ટતા કરો.
(3) માનવ સંસાધન સંચાલનમાં Four 'M'નું મહત્ત્વ સમજાવો.
(4) “માનવ જીવંત સંસાધન છે.” વિધાન સમજાવો.
(5) શ્રી સ્મિથ એ આપેલ માનવ સંસાધન આયોજનની વ્યાખ્યા લખો.
(6) માનવ સંસાધન આયોજનના બે પ્રકાર જણાવો.
2. (અ) માનવ સંસાધન આયોજન ઉપર અસર કરતાં પરિબલો સમજાવો. 14
અથવા
તાલીમના પ્રકારો સવિસ્તાર સમજાવો.
- (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો : (ગમે તે ચાર) 4
(1) તાલીમનો અર્થ સમજાવો.
(2) તાલીમના હેતુઓ જણાવો.
(3) માનવ સંસાધન આયોજનની જરૂરિયાત કાયદાના પાલન માટે કેવી રીતે હોઈ શકે ? ટૂંકમાં સમજાવો.
(4) I.L.O.નું પુરૂ નામ લખો.
(5) “ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રે તાલીમનું મહત્ત્વ રમતગમત અને લશ્કરી ક્ષેત્રની તાલીમ જેટલું છે.” વિધાન સમજાવો.
(6) સામાજિક દષ્ટિકોણથી માનવ સંસાધન સંચાલનનો હેતુ જણાવો.

3. (અ) તાલીમની વિવિધ પદ્ધતિઓ સવિસ્તાર સમજાવો. 14

અથવા

ઔદ્યોગિક ઝગડાના ઉકેલની પદ્ધતિઓ વિગતે સમજાવો.

(બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો : (ગમે તે ત્રણ) 3

- (1) ઔદ્યોગિક સંબંધોના ઘટકો જણાવો.
- (2) ઔદ્યોગિક ઝગડાના સ્વરૂપો જણાવો.
- (3) ઔદ્યોગિક ઝગડાના આર્થિક કારણો જણાવો.
- (4) ઔદ્યોગિક ઝગડાનો અર્થ સમજાવો.
- (5) હાલ ભારતના H.R.D. મંત્રીનું નામ જણાવો.

4. (અ) કામદાર કલ્યાણની વિવિધ પ્રવૃત્તિઓનું કાર્યક્ષેત્ર જણાવો. 14

અથવા

સામાજિક સુરક્ષાનો ઉદ્દેશ જણાવી, સામાજિક સુરક્ષા ઉપર અસર કરતાં પરિબલોની ચર્ચા કરો.

(બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો : (ગમે તે ત્રણ) 3

- (1) કામદાર કલ્યાણનો અર્થ સમજાવો.
- (2) કામદાર કલ્યાણના મુખ્ય ઉદ્દેશો જણાવો.
- (3) કેન્દ્ર સરકારનો પ્રસૂતિ લાભ ધારો જણાવો.
- (4) 1948 લઘુત્તમ વેતન ધારો જણાવો.
- (5) કામદાર ગ્રેજ્યુટી ધારો સમજાવો.